

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Seks komedier

Citation: Holberg, Ludvig: "Seks komedier", i Holberg, Ludvig: *Seks komedier*, udg. af Jens Kr. Andersen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 544.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg14val-shoot-idm139796474314848/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Seks komedier

hed på en fremmed impuls til lojtnantens/Holbergs ideer i *Ensimus Montanus*: den tyske naturretsfilosof S. Pufendorfs distinktion mellem »logisk sandhed» og »moralisk sandhed», behandlet af Holberg i hans *Natur- og Folket* (udg. som ovenf., s. 146). – *tempereret*: besindig. – *modest*: beskeden. – *kiønde sig selv*: moralbudet »kend dig selv», som Holberg ofte citerer med tilslutning, stammer fra oldtidens Grækenland, hvor det fandtes indskrevet på Apollontemplet i Delfi; som dets ophavsmand har flere filosoffer været udpeget, bl.a. Thales fra Milet (omkr. 500 f.v.t.) og Solon fra Athen (6. årh. f.v.t.). – *Philosophus*: lat.: filosof, videnskabsmand, vismand. – *subtile Distinctioner*: spidsfindige begrebsadskillelser.

- 277 *Lader*: optræder. – *nødde*: udrydde. – *Natte-vægt*: nattevågen. – *Handtering*: se n.t.s. 275. – *estime*: agtelse. – *holder (...) for*: påstår. – *alle lærde (...) rund*: se n.t.s. 238.

278 *fornøjet*: tilfreds.

Don Ranudo de Colibrados

- 279 *Don*: sp.: herre, titel til adelsmænd og andre fornemme. – *Ranudo*: navnet klinger sp., men skal læses bagfra: O du nar; en (næppe historisk pålidelig) anekdote, der har været sat i forbindelse med komedien, fortæller om en ambitiøs sp. syngemester hos den musikglade Chr. IV (1588-1648); syngemesteren blev adlet efter eget ønske – men da under dette navn. – *de*: sp.: af. – *Colibrados*: ligesom *Ranudo* hispanisering af et anekdotisk navn; anekdoten blev på da. grund tilknyttet Fr. IV (1699-1730), i hvis regeringstid Holberg af-fattede komedien; kongens hofkok ville adles, hvortil Fr. IV spurgte, om det skulle være under navnet von Kohl und Braten (ty.: af kål og steg). – *Hoffart*: hovmod. – *H.M.*: initialer for Hans Mickelsen, Holbergs pseudonym på skønlitterære skrifter fra 1720'rne.
- 280 *Akteurs*: skuespillere, »rollers». – *Grand d'Espagne*: fr. form af: grande d'España, sp.: grande af Spanien, titel på medlemmer af den sp. højadel, der kun omfattede ca. 112 familier. – *Donna*: doña, sp.: frue, kvindeligt sidestykke til mandstitlen *Don*, se n.t.s. 279. – *Olympia (...) Pedro*: komediens navne er ægte sp., blot ikke altid korrekt stavet. – *las Minas*: navn på sp. adelsfamilie. – *førlicht*: forelsket. – *Ethiopen*: for oldtidens gr. og rom. forfattere stod Æ. som et halv-mystisk område, diffust lokaliseret som det østaf. område syd for Ægypten; på Holbergs tid identificeredes det i alt væsentligt med det kristne Abessinien (Etiopien); indbyggerne var semiter. – *Page*: dreng, der tjener ved et hof eller i et fornemt hus. – *lakaj*: lakaj, tjener. – *Udtolker*: tolk. – *Suite*: følge. – *Province*: provins.